

Programmabegroting 2018

Versie: 4.0.0.0.0

7

Jeugd en onderwijs

Jeugd en onderwijs

<i>Programmanummer</i>	7
<i>Commissie</i>	Onderwijs en Samenleving
<i>Portefeuille(s)</i>	Jeugd, Zorg en Welzijn Onderwijs, Sport en Duurzaamheid

De missie van het programma Jeugd en onderwijs luidt:

In Leiden groeien kinderen en jongeren gezond en veilig op in een stimulerende omgeving, zodat zij hun talenten kunnen ontwikkelen en volwaardig aan de samenleving kunnen deelnemen.

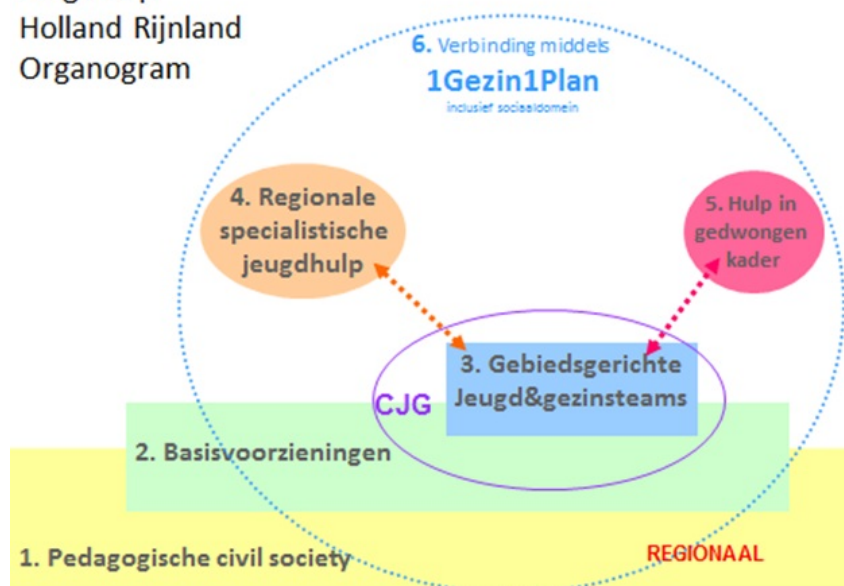
Inleiding

Gelijke kansen bieden voor de ontwikkeling van kinderen en jongeren staat voor ons centraal.

In de voor- en vroegschoolse periode zet de gemeente samen met scholen, kinderopvang en peuterspeelzalen in op het stimuleren van gelijke kansen bij (jonge) kinderen. Door een herverdeling van het rijksbudget voor deze doelgroep is vanaf 2018 minder budget beschikbaar. De gemeente heeft zich aangesloten bij de lobby van de PO-Raad om de gevolgen van deze ingreep te compenseren. Wij vinden dit een zorgelijke ontwikkeling.

Gelijke kansen creëren is ook het speerpunt voor kinderen die het niet alleen redden op school. Een belangrijke sleutel ligt bij dit speerpunt in de samenwerking tussen scholen, Centrum voor Jeugd & Gezin en jeugdhulpinstellingen. Met het Tijdelijke Fonds Jeugdhulp zetten wij extra middelen in op de relatie onderwijs en jeugdhulp.

Jeugdhulp Holland Rijnland Organogram

Samenwerking en verbinding spelen ook binnen andere onderdelen van de jeugdhulp. Zo vragen jongeren in de leeftijdscategorie 16-27 jaar, die zich in een kwetsbare positie bevinden, een sluitende aanpak. Integraal werken over leefdoelgebieden heen, het centraal stellen wat jongeren zelf kunnen en willen, is hierbij ons uitgangspunt.

Voor het onderwijs zet de gemeente zich samen met de scholen en maatschappelijke organisaties in voor een goed leerklimaat in de stad. Wij richten ons op het creëren van een passende kwaliteit en kwantiteit van onderwijshuisvesting, op de toegankelijkheid en kwaliteit van het onderwijs en op de bevordering van deelname aan het onderwijs. Met het onderwijs innovatiebudget stimuleren we samenwerking, kennisdeling en vernieuwingen in het onderwijs. Sinds 2017 wordt nadrukkelijk gestimuleerd om aanvragen voor het innovatiebudget vanuit leerkrachten, docenten, leerlingen en studenten te laten komen. Het heeft geresulteerd in meer aanvragen vanuit vrijwel alle Leidse onderwijsinstellingen.

Het terugdringen van schooluitval is een speerpunt van beleid. De uitvoering voor de regio Holland Rijnland ligt bij het Regionaal Meld – en Coördinatie punt (RMC). Met name het terugdringen van schooluitval op de MBO scholen heeft onze aandacht. Als contactgemeente voor de regio heeft Leiden een speciale verantwoording. Door inzet van lokale middelen zetten wij extra in op terugdringen van de uitval van Leidse scholieren. Als aanvulling op de bestaande programma's en projecten is aan de ministeries van OCW en SZW experimenteerruimte gevraagd. Het gaat om experimenteerruimte op het gebied van toeleiding arbeidsmarkt en toeleiding naar school voor leerlingen in een kwetsbare positie.

Beleidssterrein 7A Jeugd

Preventie

Nu de jeugd- en gezinsteam (JGT's) steeds meer ingebed raken in de wijken, is er ook toenemende aandacht voor de verbinding met de sociale omgeving en de basisvoorzieningen. Allereerst in de vorm van bijvoorbeeld maatjesprojecten, de inzet van ervaringsdeskundigheid, betere samenwerking met scholen, kinderopvang en huisartsen of ondersteuning van (pleeg)ouders in hun rol als opvoeder. We willen komen tot een fundamenteel nieuwe manier van werken om nog beter aan te sluiten bij de vraag van inwoners en om samen met inwoners oplossingen te creëren. Maar minstens zo belangrijk door vroegtijdig oog te hebben voor risicofactoren als armoede, geweld, schulden of werkloosheid. Dit vertaalt zich naar meer nadruk op voorzorg en preventie. Op die manier kunnen we nieuwe antwoorden vinden op de uitdagingen in het sociaal domein. Een goede balans in regionale afspraken en lokale uitwerking is op dit thema zeer wenselijk.

Tijdelijk Fonds Jeugdhulp

De decentralisatie van de jeugdhulp naar de gemeente is gepaard gegaan met een extra korting van het beschikbaar rijksbudget. De uitgaven voor jeugdhulp lopen niet in de pas met het beschikbaar budget. Door de samenwerkende gemeenten in Holland Rijnland is in 2017 extra budget vrijgemaakt om enerzijds de transitie te versnellen en er anderzijds te zorgen dat we de jeugdigen die dit nodig hebben kunnen ondersteunen (Tijdelijk Fonds Jeugdhulp). In 2018 komen de eerste resultaten van de inzet van het Fonds beschikbaar.

Een recente prognose van de TWO jeugdhulp voorspelt een fors nadeel voor 2017. De verwachting is dat deze tekorten in 2017 voor een belangrijk deel structureel zullen doorwerken naar latere jaren. Het landelijke beeld laat overigens zien dat heel veel jeugdregio's met vergelijkbare problemen kampen. Gekoppeld aan de sterke afname van de integratie uitkering voor de 11 gemeenten geeft dit een somber financieel beeld. De prognose 2017 en de effecten van de meicirculaire zullen door de TWO jeugdhulp worden betrokken bij het opstellen van de Programmabegroting Jeugdhulp 2018 Holland Rijnland. Omdat op dit moment nog niet duidelijk is hoe groot we het structurele tekort moeten inschatten en nog niet weten hoe het rijk op de grote tekorten zal reageren, komen we hier bij de 1e bestuursrapportage 2018 en kaderbrief 2019 op terug.

Aanpak 16 - 27 jarigen in een kwetsbare positie

Voor jongeren met jeugdhulp is het verplicht hulp te verlenen vanuit een perspectiefplan. Met perspectiefplannen dragen wij zorg voor een betere voorbereiding van de jongeren op de toekomst en continuïteit in de zorg.

Door het bundelen van kennis en expertise in een stedelijk netwerk verbeteren wij de integrale dienstverlening aan jongeren. Fysiek krijgt dit gestalte in onder andere ExposeYour in Nieuw Pancrat. Bij de integrale dienstverlening wordt samengewerkt tussen de terreinen werk en inkomen, zorg, welzijn en onderwijs. Via sociale media en het actief benaderen van alle 17-jarigen verbeteren we de vindbaarheid van relevante informatie voor jongeren.

Doelen en prestaties bij 7A Jeugd

Doel	Prestatie
7A1 Een krachtige pedagogische samenleving	7A1.1 Betrekken van de jeugd via jeugdparticipatie
	7A1.2 Waarborgen kwaliteit (openbare) speelruimte
	7A1.3 Ondersteunen spelbevordering
7A2 Goede (gebiedsgerichte) ondersteuning en hulp aan jeugd en gezin	7A2.1 Vanuit het CJG uitvoeren Wet Publieke Gezondheid
	7A2.2 Vanuit het CJG organiseren van informatie en advies en opvoedingsondersteuning
	7A2.3 Vanuit het CJG organiseren van jeugdhulp door middel van jeugd & gezinsteams
7A3 Goede specialistische hulp beschikbaar	7A3.1 Het doen organiseren van specialistische hulp

7A1.1 Betrekken van de jeugd via jeugdparticipatie

Bij het ontwikkelen van beleid hechten wij belang aan het geluid van de mensen zélf, dus ook van jeugd. Meer dan voorheen roepen wij kinderen en jongeren op en stellen wij kinderen en jongeren in de gelegenheid om een bijdrage te leveren. Niet alleen aan beleidsvorming, maar ook door bijvoorbeeld eigen initiatieven actief te ondersteunen.

7A1.2 Waarborgen kwaliteit (openbare) speelruimte

In 2018 geven wij uitvoering aan de nota Spelen en Bewegen. Een speerpunt is het nog verder versterken van de buurtfunctie van speeltuinen en de openbare ruimte om te kunnen spelen en bewegen (voor alle leeftijden).

7A2.1 en 7A2.2 Vanuit het CJG uitvoeren van de Wet Publieke Gezondheid en organiseren van informatie en advies en opvoedingsondersteuning

De Jeugd- en Gezinsteams (JGT's) zijn verbonden aan de Centra voor Jeugd en Gezin (CJG) en samen met de Jeugdgezondheidszorg, het opvoedadviespunt, gezondheidsbevordering biedt het CJG een samenhangend geheel aan informatie en advies, ondersteuning en hulp, specialistische hulp en coördinatie van zorg op het vlak van opvoeden en opgroeien.

Voor het organiseren van jeugdhulp is het concept van 'positieve gezondheid' ons uitgangspunt. Centraal hierbij staat het stimuleren van de eigen regie en aansluiten bij eigen doelen en perspectief. Voor 2018 geven wij dit vorm door de intensivering van de samenwerking van CJG's met laagdrempelige voorzieningen in de buurt als sociale wijkteams (SWT's), huisartsen en scholen. Ondersteunend hierbij zijn digitale instrumenten als BuurBook en de sociale kaart. Positief ouderschap is een belangrijke beschermende factor en heeft daarmee invloed op het voorkomen van (vecht)scheidingen. Er is een kennisnetwerk en zorgstructuur opgezet.

7A2.3. Vanuit het CJG organiseren van jeugdhulp door middel van jeugd & gezinsteams.

Bij het organiseren van jeugdhulp is de samenwerking binnen de jeugdketen voor ons een belangrijk onderwerp. In 2018 gaan wij de samenwerking in de jeugdketen analyseren. De analyse heeft tot doel om tot

scherpere afspraken te komen over taken. De analyse is een gezamenlijk proces van gemeente, sociale wijkteams (SWT's), jeugd en gezinsteams (JGT's) en jeugdhulppartijen.

7A3.1 Het doen organiseren van specialistische hulp

In 2018 volgen wij de hulp die wordt verleend vanuit het Tijdelijke Fonds Jeugdhulp. Een regionale sturingsagenda en het monitoren van de projecten zien wij als instrumenten om focus en richting aan te brengen.

Effectindicatoren bij 7A Jeugd

Effectindicator	Realisatie	Streefwaarden				Bron
		2018	2019	2020	2021	
Doel 7A1 Een krachtige pedagogische samenleving						
7A1.a Percentage inwoners dat vindt dat er goede speelplekken zijn	60% (2014) 58% (2015) 59% (2016)	62%	62%	62%	-	Veiligheidsmonitor*
7A1.b Percentage inwoners dat vindt dat er goede voorzieningen voor jongeren zijn	22% (2014) 25% (2015) 27% (2016)	26%	27%	28%	-	Veiligheidsmonitor*
Doel 7A2 Goede (gebiedsgerichte) ondersteuning en hulp aan jeugd en gezin						
7A2.a Percentage ouders met kinderen t/m 24 jaar die contact met het CJG (zouden) opnemen bij vragen over opgroeien en opvoeden	62% (2013) 66% (2015) 69% (2017)	-	69%	-	69%	Stadsenquête
7A2.b Percentage dat het eens is met de stelling: "Ik werd snel, adequaat en op een prettige wijze geholpen door het JGT"	nulmeting in 2017	-	-	-	-	Monitor JGT**
7A2.c Percentage plannen waarin het sociaal netwerk van de cliënt ingezet wordt	nulmeting in 2017	-	-	-	-	Monitor JGT**
7A2.d Percentage dat het eens is met de stelling: "De ondersteuning die ik heb kunnen bieden aan cliënten van het JGT was snel en adequaat"	91% (2017)	-	-	-	-	Medwerkersenquête JGT***
7A2.e Percentage dat het eens is met de stelling: "Cliënten van het JGT zijn tevreden over de ondersteuning die ik heb geboden"	92% (2017)	-	-	-	-	Medwerkersenquête JGT***
7A2.f Percentage dat het eens is met de stelling: "Ik ervaar de balans tussen administratief en zorginhoudelijk werk als goed"	42% (2017)	-	-	-	-	Medwerkersenquête JGT***
Doel 7A3 Goede specialistische hulp beschikbaar						
7A3.a Percentage vaak & altijd: "Beslissingen over de hulp worden samen met mij genomen"	nulmeting in 2017	-	-	-	-	CEO jeugd
7A3.b Percentage beter geworden: "Door de hulp heb ik meer vertrouwen in de toekomst"	nulmeting in 2017	-	-	-	-	CEO jeugd
7A3.c Percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp	13,2% (2015) 14,5% (2016)	-	-	-	-	CBS**** (wsjg - BBV)
7A3.d Percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdbescherming	1,1% (2015) 0,9% (2016)	-	-	-	-	CBS**** (wsjg - BBV)
7A3.e Percentage jongeren 12 t/m 23 jaar met jeugdreclassering	0,3% (2015) 0,3% (2016)	-	-	-	-	CBS**** (wsjg - BBV)
7A3.f Percentage jongeren 12 t/m 21 jaar dat met een delict voor de rechter heeft gestaan	1,7% (2014) 1,3% (2015)	-	-	-	-	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel**** (wsjg - BBV)

* Zoals besproken in de Raad is in het kader van de 'vergelijkbaarheid' besloten dezelfde bron aan te houden.

** Wijze van data verzameling en respons bij het JGT is nog niet representatief.

*** Aangenomen amendement Raadsvoorstel 16.0054 indicator oordeel professionals.

**** Het herziende Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) 2015 stelt een aantal indicatoren voor alle gemeenten verplicht. Deze zijn te herkennen aan de aanduiding (wsjg.nl - BBV) bij de bron. Dit verwijst naar de plek waar alle indicatoren voor alle gemeenten te vinden zijn: www.waarstaatjegemeente.nl. Gemeenten zijn verplicht de bron te hanteren die daar aangegeven staat. Dat maakt vergelijking tussen gemeenten mogelijk.

Een overzicht van realisatie- en streefwaarden van de indicatoren (ook uit vorige begrotingen) staat op [LeideninCijfers](#).

Beleidsterrein 7B Peuterspeelopvang en kinderopvang

Het Rijk heeft besloten om kinderdagverblijven en peuterspeelzalen meer op één lijn te brengen, oftewel 'harmoniseren'. Zowel de financiering, de kwaliteitseisen als ook het toezicht wordt op elkaar afgestemd en onder één wettelijk kader gebracht. Dit heeft gevolgen voor onder andere de positionering van peuterspeelzalen, de organisatievorm, de bedrijfsvoering en samenwerking met andere partijen in het veld. In Leiden is de harmonisatie per september 2016 voltooid, ruim voor de inwerkingtreding van het wettelijke kader per 1 januari 2018. Daarbij heeft Leiden ervoor gekozen de peuterspeelzalen in stand te houden als belangrijke voorzieningen voor spelen, leren en ontmoeten, van goede kwaliteit en goed verspreid over de stad.

Doelen en prestaties bij 7B Peuterspeelzalen en kinderopvang

Doel	Prestatie
7B1 Kwalitatief goed en toegankelijk aanbod van kindercentra	7B1.1 Zorg dragen voor voldoende aanbod peuterspeelopvang
	7B1.2 Waarborgen kwaliteit kinderopvang / peuterspeelopvang

7B1.1 Zorg dragen voor voldoende aanbod peuterspeelopvang

De peuterspeelzalen blijven onder de wetgeving voor kinderopvang bestaan als herkenbare voorzieningen van hoog niveau, goed verspreid over de stad. Wij investeren extra in de doorgaande leerlijn met het onderwijs en versterking van de wijkgerichte netwerkfunctie. Zo hebben de beroepskrachten op alle peuterspeelzalen extra tijd gekregen om af te stemmen met ouders en partnerorganisaties. Ook zijn teamleiders aangesteld per cluster peuterspeelzalen en wordt er samengewerkt met partnerorganisaties in de wijk (welzijnsorganisaties, onderwijs, speeltuinen, zorg), in het belang van de ontwikkeling van de kinderen. Ook bieden wij op elke locatie voorschoolse educatie aan voor peuters met een taal- en/of ontwikkelachterstand. De relatie met prestatie 7C1.1 'Waarborgen van aanbod, kwaliteit en deelname aan Voor- en Vroegschoolse educatie (VVE)' wordt daarmee bewaakt.

7B1.2 Waarborgen kwaliteit kinderopvang

Vanaf 2018 wordt de huidige set kwaliteitseisen in de Wet Kinderopvang en Peuterspeelzaalwerk gewijzigd. Het belangrijkste aandachtspunt is dat er meer gerichte aandacht moet komen voor de ontwikkeling van peuters. Dit betekent dat de GGD per 2018 in haar toezicht extra zal letten op bijvoorbeeld de kwaliteit van beroepskrachten, de regeldruk van medewerkers en de ruimte voor pedagogisch maatwerk.

Effectindicatoren bij 7B Peuterspeelopvang en kinderopvang

Effectindicator	Realisatie	Streefwaarden				Bron
		2018	2019	2020	2021	
Doel 7B1 Kwalitatief goed en toegankelijk aanbod van kindercentra						
7B1.a Percentage 2- en 3-jarigen dat gebruikmaakt van een kinderdagverblijf of peuterspeelopvang*	92% (2014) 93% (2015)	95%	95%	95%	95%	Smallsteps, B4KIDS, SPL, GBA, LRKP

* Deze indicator is slechts beperkt beïnvloedbaar door de gemeente.

Een overzicht van realisatie- en streefwaarden van de indicatoren (ook uit vorige begrotingen) staat op [Leiden in Cijfers](#).

Beleidsterrein 7C Onderwijsbeleid

In Leiden is het onderwijs toegankelijk en krijgt iedereen de kans om zich naar eigen mogelijkheid en behoefte (verder) te ontwikkelen. Dit geldt voor leerlingen die een extra steuntje in de rug nodig hebben, maar bijvoorbeeld ook voor diegenen die erg getalenteerd zijn. Het onderwijs speelt met het aanbrengen van de 'Leidse Accenten' in op de maatschappelijke ontwikkelingen: verbinding met de arbeidsmarkt, internationaal onderwijs/ wereldburgerschap, ICT en techniek, talentontwikkeling en de kenniseconomie. Met extra middelen worden initiatieven binnen het onderwijsbeleid op deze gebieden vanuit de gemeente aangejaagd. Kennisdeling tussen partners door bijvoorbeeld het Leids Onderwijsfestival en de Onderwijstafel is en blijft een belangrijk aandachtspunt.

Om schooluitval te voorkomen voeren wij in regionaal verband het Vroegtijdig School Verlaten (VSV) programma 'Op naar de finish' uit. Naast het programma zetten wij extra gemeentelijke middelen in om schooluitval onder Leidse leerlingen te voorkomen. Voor 2018 kijken wij in samenwerking met het ministerie van OCW en SZW naar experimenteerruimte om de leerlingen zonder startkwalificatie binnen boord te houden.

In 2018 doen we samen met partners uit het onderwijsveld (en aanpalende beleidsterreinen) onderzoek naar de instrumenten om gelijke kansen te bevorderen.

Doelen en prestaties bij 7C Onderwijsbeleid

Doel	Prestatie
7C1 Goede onderwijskansen voor doelgroepkinderen tot twaalf jaar	7C1.1 Waarborgen van aanbod, kwaliteit en deelname aan voor- en vroegschoolse educatie
	7C1.2 Stimuleren hoogwaardig taalaanbod op onderwijskansenscholen
	7C1.3 Doen bevorderen van ouderbetrokkenheid bij doelgroepkinderen
7C2 Goede onderwijs-ondersteuning en samenwerking in het onderwijs	7C2.1 Ondersteunen zorg voor leerlingen met specifieke behoeften
	7C2.2 Stimuleren samenwerking en voorzieningen in het onderwijs
7C3 Leidse accenten	7C3.1 Stimuleren van het aanbod waarin leerlingen hun eigen talenten kunnen ontwikkelen in een doorlopende leerlijn
	7C3.2 Stimuleren dat leerlingen worden voorbereid op een internationale samenleving
	7C3.3 Bevorderen van buitenschools leren door samenwerking van onderwijs, bedrijven en instellingen
7C4 Zoveel mogelijk leerlingen worden behouden voor het onderwijs en halen een startkwalificatie	7C4.1 Sturing geven op uitvalcijfers met RMC werkplan en het gericht inzetten van projecten
	7C4.2 Tegengaan verzuim leerplichtigen

7C1.1 Waarborgen van aanbod, kwaliteit en deelname aan voor- en vroegschoolse educatie

Het ministerie van Onderwijs heeft de 'gelijke kansen alliantie' geïntroduceerd. Het is het startpunt voor een structureel netwerk van lokale, regionale en landelijke initiatieven om gelijke kansen voor alle kinderen en jongeren in Nederland te bevorderen. In 2018 zoeken wij op basis van de evaluatie van het huidige onderwijskansenbeleid aansluiting bij de 'gelijke kansen alliantie'. In deze alliantie is ook de input van jongeren meegenomen.

De middelen voor het onderwijskansenbeleid komen grotendeels van het Rijk. In de begroting 2018 is geanticipeerd op de eerder aangekondigde grote bezuiniging (een derde van het budget) van het Rijk. Het Rijk heeft aangekondigd deze grote bezuiniging op deze middelen naar 2019 uit te stellen. Er wordt in 2018 een forse bezuiniging doorgevoerd (11%) nadat er in 2017 ook een grote bezuiniging heeft plaatsgevonden. Voor Leiden gaat het om een bedrag van € 362.000,-. Deze bezuiniging zal met een begrotingswijziging in de budgetten voor 2018 worden verwerkt. De gemeente zoekt aansluiting bij de lobby van de PO-raad en de VNG om deze bezuinigingen niet door te laten gaan. Naast deze technische overweging zal de gemeente zich inhoudelijk moeten buigen over de koerswijziging van het Rijk. In 2018 wordt nieuw beleid ontwikkeld voor 2019 e.v.

7C2.1 Ondersteunen zorg voor leerlingen met specifieke behoeften

In 2018 geven wij verdere uitvoering aan de Ontwikkelagenda Passend Onderwijs/Jeugdhulp. Een van de speerpunten is de ontwikkeling van onderwijs-zorgarrangementen.

In 2017 heeft een aanbestedingsprocedure plaatsgevonden voor het Leerlingenvervoer, SW vervoer en jeugdhulp vervoer. Vanaf het schooljaar 2017/2018 neemt een nieuwe aanbieder het vervoer op zich. Het contract loopt over een periode van vijf jaar.

7C3.1 Stimuleren van het aanbod waarin leerlingen hun eigen talenten kunnen ontwikkelen in een doorlopende leerlijn

In 2018 eindigt de tijdelijke financiering van de LATO (Leidse Aanpak van Talentontwikkeling). De deelnemende partijen kijken hoe en in welke vorm de Leidse aanpak door kan gaan voor het programma 'talentontwikkeling'.

7C4.1 Sturing geven op uitvalcijfers met RMC werkplan en het gericht inzetten van projecten

2018 is het tweede jaar van het regionale VSV programma 'Op naar de finish'. Het VSV programma vullen wij aan met gemeentelijke middelen. Op basis van een brief die door gemeente & MBO Rijnland naar de ministeries van OCW en SZW is verstuurd, zal ruimte worden gezocht om nieuwe experimenten mogelijk te maken. Het gaat om experimenteerruimte op het gebied van toeleiding arbeidsmarkt en toeleiding naar school voor leerlingen in een kwetsbare positie.

Effectindicatoren bij 7C Onderwijsbeleid

Effectindicator	Realisatie	Streefwaarden				Bron
		2018	2019	2020	2021	
Doel 7C1 Goede onderwijskansen voor doelgroepkinderen tot twaalf jaar						
7C1.a Percentage achterstandsleerlingen in de leeftijd van 4 t/m 12 jaar *	12,11 (2012)	-	-	-	-	Vervwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel**** (wsjg - BBV)
7C1.b Gemiddelde CITO-score van de onderwijskansenscholen	530,6 (2014) 530,5 (2015) 528,6 (2016)	535,0	535,0	535,0	535,0	PLATO
7C1.c Percentage gewichtenpeuters dat deelneemt aan VVE- voorzieningen (lokale meting)**	73% (2014) 47% (2015) 58% (2016)	72%	72%	72%	72%	PLATO
Doel 7C4 Zo veel mogelijk leerlingen worden behouden voor het onderwijs en halen een startkwalificatie						
7C4.a Gemiddelde uitval onderbouw VO	0,2% (2014) 0,2% (2015) 0,1% (2016)	0,75%	0,75%	0,75%	0,75%	VSV Verkenner
7C4.b Gemiddelde uitval bovenbouw VMBO	3,3% (2014) 2,3% (2015) 1,4% (2016)	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%	VSV Verkenner
7C4.c Gemiddelde uitval bovenbouw HAVO/VWO	0,5% (2014) 0,4% (2015) 0,7% (2016)	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%	VSV Verkenner
7C4.d Gemiddelde uitval MBO niveau 1	26,6% (2014) 46,7% (2015) 31,7% (2016)	27,5%	27,5%	27,5%	27,5%	VSV Verkenner
7C4.e Gemiddelde uitval MBO niveau 2	14,7% (2014) 14,5% (2015) 15,8% (2016)	9,4%	9,4%	9,4%	9,4%	VSV Verkenner
7C4.f Gemiddelde uitval MBO niveau 3***	9,2% (2014) 10,1% (2015) 5,8% (2016)	3,5%	3,5%	3,5%	3,5%	VSV Verkenner
7C4.g Gemiddelde uitval MBO niveau 4***	5,0% (2014) 6,7% (2015) 4,9% (2016)	2,75%	2,75%	2,75%	2,75%	VSV Verkenner
7C4.h Absoluut verzuim per 1.000 leerlingen (aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 inwoners lft 5-18 jr)	1,9 (2014) 3,0 (2015) 4,1 (2016)	-	-	-	-	DUO**** (wsjg - BBV)
7C4.i Relatief verzuim per 1.000 leerlingen (aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 inwoners lft 5-18jr)	38,7 (2014) 26,5 (2015) 9,8 (2016)	-	-	-	-	DUO**** (wsjg - BBV)
7C4.j Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie VO en MBO	2,5% (2013) 2,8% (2014)	-	-	-	-	DUO**** (wsjg - BBV)

* Dit was een landelijk verplichte indicator. Inmiddels is deze niet meer beschikbaar en geschrapt van de lijst met verplichte indicatoren.

** 'Gewichten' is een maat op basis van het opleidingsniveau van ouders om achterstand te voorspellen. Vanuit het Rijk is voor de gemeente een inspanningsverplichting van 100% doelgroepbereik geïndiceerd. Zie voor de Leidse doelgroepdefinitie de nota 'Samenwerken aan onderwijskansen 2014-2017' het aantal sterretjeskinderen dat deelneemt in vve-beleid is niet opgenomen in deze indicator.

De streefwaarde moet bij ingang van de cbs-indicator opnieuw worden opgesteld.

***Op het gebied van gemiddelde uitval voortgezet onderwijs zijn met het Rijk nieuwe normen afgesproken. Deze staan vermeld bij de streefwaarden in de tabel. 2017 staat voor het schooljaar 2016/2017, 2018 voor 2017/2018 enzovoort. Een verandering is dat MBO niveau 3 en 4 vanaf nu zijn gesplitst.

**** Het herziende Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) 2015 stelt een aantal indicatoren voor alle gemeenten verplicht. Deze zijn te herkennen aan de aanduiding (wsjg.nl - BBV) bij de bron. Dit verwijst naar de plek waar alle indicatoren voor alle gemeenten te vinden zijn: www.waarstaatjegemeente.nl. Gemeenten zijn verplicht de bron te hanteren die daar aangegeven staat. Dat maakt vergelijking tussen gemeenten mogelijk.

Een overzicht van realisatie- en streefwaarden van de indicatoren (ook uit vorige begrotingen) staat op [LeideninCijfers](#).

Beleidsterrein 7D Onderwijshuisvesting

Onderwijshuisvesting voor het primair- en voortgezet onderwijs is een wettelijke taak van de gemeente. Het doel is het creëren van een adequate kwaliteit en kwantiteit van onderwijshuisvesting. Onderwijshuisvesting is een randvoorwaarde voor het geven van goed en op de lokale situatie afgestemd onderwijs.

Kennisstad Leiden en Leiden Duurzaam 2030 zijn kernambities van Leiden. Om hieraan invulling te geven, is het op orde houden van de schoolgebouwen en gymnastieklokalen een minimale vereiste. De ambitie is echter het breder inzetbaar maken van multifunctioneel gebruik.

Door factoren zoals stedenbouwkundige inpassingsproblemen, monumentenstatus en stijgende bouwkosten die niet zijn verdisconteerd in de huidige normkostensystematiek, staat de financiering van scholenbouwprojecten onder druk.

Samen met de schoolbesturen hebben wij een nieuw Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2017-2030 (IHP) opgesteld. In het IHP 2017-2030 staan het onderwijshuisvestingsbeleid en de planning van de uitvoering van projecten.

Doelen en prestaties bij 7D Onderwijshuisvesting

Doel	Prestaties
7D1 Goede kwantiteit en kwaliteit van onderwijshuisvesting	7D1.1 Realisatie van nieuwbouw, uitbreiding en vervanging van lesgebouwen en gymnastieklokalen
	7D1.2 In stand houden van de bestaande gymnastieklokalen door onderhoud en aanpassingen
	7D1.3 Uitvoering van de overige wettelijke taken zoals ozb, schadeherstel en bekostiging gymnastiekonderwijs

7D1.1 Realisatie van nieuwbouw, uitbreiding en vervanging van lesgebouwen en gymnastieklokalen

De planning van nieuwbouw en uitbreiding van schoolgebouwen staat beschreven in het Integraal Huisvestingsplan voor het onderwijs 2017-2030 (IHP). De gemeente voert onderstaande projecten uit:

Nieuwbouw

- De nieuwbouw van de basisscholen Telders en Sleutelbloem en een gymnastieklokaal worden opgeleverd;
- De nieuwbouwplannen voor het Leonardo College worden verder uitgewerkt;
- De nieuwbouw van een gymnastieklokaal aan de Oppenheimstraat 4 wordt heroverwogen;
- De nieuwbouw voor een nieuwe VMBO-school aan de Boerhaavelaan 44 wordt uitgewerkt en vanaf de tweede helft van 2018 gebouwd.

Uitbreiding en renovatie schoolgebouwen:

- Renovatie en uitbreiding van de basisschool Pacelli worden afgerond;
- Uitbreiding met twee gymnastieklokalen en acht leslokalen van het Stedelijk Gymnasium Athena aan de Fruinlaan 15 wordt uitgevoerd;
- Voor de drie basisscholen op het Broekplein wordt onderzocht of renovatie ten opzichte van nieuwbouw een reële optie is;
- Uitbreiding van de Dukdalf met semi-permanente lokalen wordt uitgevoerd;
- De mogelijkheid tot uitbreiding van de Leidse Houtschool in combinatie met de gymnastiekzaal van het Bonaventura College (loc. Anthony Duycklaan) zal worden onderzocht.

Effectindicatoren bij 7D Onderwijshuisvesting

Effectindicator	Realisatie	Streefwaarden				Bron
		2018	2019	2020	2021	
Doel 7D1 Goede kwantiteit en kwaliteit van onderwijshuisvesting						
7D1.a Rapportcijfer inwoners voor de kwaliteit van schoolgebouwen	7,2 (2013) 7,4 (2015) 7,4 (2017)	-	7,5	-	7,5	Stads- en wijkenquête*

* De Stads- en wijkenquête wordt alleen in de oneven jaren gehouden.

Een overzicht van realisatie- en streefwaarden van de indicatoren (ook uit vorige begrotingen) staat op [LeideninCijfers](#).

Kaderstellende beleidsstukken

- Inkoopplan jeugdhulp 2017 tot en met 2019 (BW.16.088)
- Uitgangspunten Jeugdhulp (BW. 16.0060)
- Inkoopstrategie jeugdhulp vanaf 2017 (BW. 16.0059)
- Verordening Jeugdhulp 2015 (RV 15.0129)
- Nadere regels jeugdhulp 2016 (BW. 15.1082)
- Het beleidsplan 'Transitie Jeugdzorg *Hart voor de Jeugd*', versie Leiden (RV. 14.0018)
- Opdrachtgeverschap Jeugdhulp (RV. 14.0043)
- Voor alle jongeren perspectief (BW.16.0612)
- Deelverordening Subsidieregeling Peuterspeelopvang en VVE, Leiden 2016 (RV 16.0046)
- Beleidskader peuterspeelopvang en VVE, Leiden 2016 (BW 16.0364)
- Verordening Voorzieningen Tijdelijke subsidieregeling 'Bekostiging conciërges primair onderwijs, 2016-2018 (BW 15.1059)
- Verordening ruimte- en inrichtingseisen peuterspeelzalen Leiden (RV 11.0125)
- Deelverordening subsidieregeling combinatiefuncties (RV 15.0082)
- Beleidsplan Leerplicht en RMC 2015-2018 (Holland-Rijnland)Leerlingenvervoer Gemeente Leiden (RV 15.0048)
- Huisvesting Onderwijs (RV 15.0005)
- Samenwerken aan OnderwijsKansen, OnderwijsKansenbeleid in Leiden 2014-2017 (RV 13.0077)
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Leiden 2015
- Integraal huisvestingsplan voor het onderwijs 2018 – 2030
- Overkoepelende visie jeugdbeleid en participatie (RV 17.0020)

Programmakosten

Jeugd en onderwijs bedragen x € 1.000,-		Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Meerjarenraming		
					2019	2020	2021
Jeugd	Lasten	29.078	30.555	27.861	27.156	26.283	25.304
	Baten	-29	-36	-38	-38	-38	-38
Saldo		29.048	30.519	27.823	27.118	26.245	25.266
Peuterspeelzalen en kinderopvang	Lasten	1.683	1.628	1.546	1.599	1.663	1.725
	Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo		1.683	1.628	1.546	1.599	1.663	1.725
Onderwijsbeleid	Lasten	8.886	7.979	7.750	7.515	7.515	6.995
	Baten	-4.233	-3.477	-3.478	-3.444	-3.444	-2.924
Saldo		4.654	4.501	4.271	4.071	4.071	4.071
Onderwijshuisvesting	Lasten	12.694	10.761	9.867	10.076	10.037	10.863
	Baten	-689	-379	-384	-384	-384	-384
Saldo		12.005	10.382	9.483	9.692	9.653	10.479
Programma	Lasten	52.341	50.923	47.023	46.347	45.498	44.887
	Baten	-4.951	-3.892	-3.901	-3.867	-3.867	-3.347
Saldo van baten en lasten		47.390	47.031	43.123	42.480	41.632	41.540
Reserves	Toevoeging	0	2.475	0	0	0	0
	Onttrekking	-453	-4.005	-1.801	-73	-73	-73
Mutaties reserves		-453	-1.530	-1.801	-73	-73	-73
Resultaat		46.938	45.500	41.322	42.407	41.559	41.468

Budgettaire ontwikkelingen

De daling van de lasten en/of de stijging van de baten worden onder andere veroorzaakt door de indexering van budgetten, doorrekening van de kostenverdeelstaat en de kapitaallasten die zijn berekend vanuit het meerjareninvesteringsplan 2018-2021. Beleidswijzigingen met financiële consequenties worden hierna per beleidsterrein toegelicht.

Beleidssterrein 7A Jeugd

In 2017 is éénmalig een bedrag van € 967.047 opgenomen voor speeltuinaccommodaties (o.a. t.b.v. verbouwing/renovatie speeltuingebouwen). De in de meicirculaire 2017 opgenomen korting op de integratie uitkering sociaal domein voor Jeugdhulp (€ 1.879.500) is in de raming voor jeugdhulp voor 2018 verwerkt. De resterende afname van het budget is het gevolg van het in 2016 genomen besluit over een jaarlijks afnemende bijdrage aan het toen ingestelde Tijdelijk Fonds Jeugdhulp Holland Rijnland. Deze bijdrage zou in 2018 € 319.000 lager zijn dan in 2017. Daarnaast is conform de Kaderbrief 2018 voorzien in uitbreiding van dit Fonds door het toevoegen van € 438.000 extra.

Beleidssterrein 7B Peuterspeelzalen en kinderopvang

Met ingang van 2018 vervalt de decentralisatie uitkering wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie (wet OKE). Hiervoor in de plaats is gekomen de decentralisatie uitkering Voorschoolse voorzieningen Peuters (Asschergelden). Als gevolg hiervan daalt het budget voor peuterspeelzaalwerk in 2018 per saldo met € 107.000. Voor het overige zijn de budgetten conform de uitgangspunten geïndexeerd (ca. € 20.000).

Beleidssterrein 7C Onderwijsbeleid

In tegenstelling tot voorgaande jaren worden de subsidies voor onderwijsinnovatie beschikt op basis van schooljaren. Dat betekent dat een deel van het voor 2018 beschikbare budget al in 2017 wordt beschikt. Omdat het voor 2017 beschikbare budget al volledig besteed was, is het budget bij de 1e bestuursrapportage 2017 éénmalig verhoogd met € 200.000. In de periode 2018 t/m 2021 is het budget daarom jaarlijks met € 50.000 verlaagd. Verder is de tranche 2018 van de afbouw van de subsidie Pedologisch instituut (€ 30.000) verwerkt. Hiertoe is eerder bij de Kaderbrief 2016 als invulling van de structurele taakstelling op subsidies besloten. Voor het overige is er sprake van indexering van de diverse budgetten binnen het beleidsterrein (ca. € 30.000).

Beleidsterrein 7D Onderwijshuisvesting

Het budget voor éénmalige voorzieningen onderwijshuisvesting in in 2017 bij de 1e bestuursrapportage incidenteel verhoogd met € 450.000 en voor 2018 en 2019 incidenteel verlaagd met € 225.000 (kaderbrief 2018). De kapitaallasten (rente en afschrijving) nemen per saldo met ruim € 290.000 toe. Dit is een saldo van daling van rente lasten door afschrijving op bestaande schoolgebouwen en extra lasten als gevolg van nieuwe investeringen waartoe eerder is besloten. In 2017 is een éénmalige bijdrage van ruim € 4 ton geraamd voor het afboeken van de restant boekwaarde van het Kilianpad. Voor het overige is er sprake van een afname van de raming van overige kosten; voornamelijk huur- en leasekosten (ca.€ 70.000).

Reserves

Reserves programma 7 bedragen x € 1.000,-		Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Reserve combinatiefuncties	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-121	-150	-150	-19	-19	-19
Saldo		-121	-150	-150	-19	-19	-19
Reserve onderwijshuisvesting	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	0	-1.107	0	0	0	0
Saldo		0	-1.107	0	0	0	0
reserve grondexploitatie P7	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-84	-54	-54	-54	-54	-54
Saldo		-84	-54	-54	-54	-54	-54
Reserve soc.-maatsch. En cult. Voorz. P7	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-57	-967	-850	0	0	0
Saldo		-57	-967	-850	0	0	0
Reserve zachte landing 3D's P7	Toevoeging	0	2.475	0	0	0	0
	Onttrekking	-190	-1.727	-747	0	0	0
Saldo		-190	747	-747	0	0	0
Reserves programma 7		-453	-1.530	-1.801	-73	-73	-73

Reserve onderwijshuisvesting

In 2017 zijn éénmalig onttrekkingen aan de reserve onderwijshuisvesting geraamd t.b.v. aanvullend krediet voor nieuwbouw Telders en Sleutelbloem (RB. 16.0130 - € 697.952) en voor dekking van de afboeking van de restant boekwaarde van het Kilianpad (€ 409.034 - Eerste bestuursrapportage 2017). Effecten op de kapitaallasten zijn in het meerjarenbeeld verwerkt.

Reserve zachte landing 3D's P 7

Bij de 1e actualisatie van de begroting 2017 zijn de middelen van de reserve 3D die nog voor een groot deel bij de algemene middelen stonden overgeheveld naar de reserve 3D in programma 7. Verder zijn in 2017 en 2018 onttrekkingen aan de reserve zachte landing 3 D's geraamd van respectievelijk € 1.727.351 en 747.324. Deze onttrekkingen hebben betrekking op de in de begroting 2017 opgenomen nadelen op het gebied van de regionale Jeugdzorg (o.a. vorming Tijdelijk fonds jeugdhulp, Veilig Thuis, PGB's).

Een nadere toelichting op alle reserves binnen dit programma is te vinden in paragraaf 5.2.7 Toelichting reserves programma 7.

Investerings

	Omschrijving prestatie Bedragen x € 1.000	Omschrijving investering	Categorie investering	Soort investering	Bijdrage derden/ reserves	2018	2019	2020	2021
07A102	Waarborgen kwal openbare speelruimte	Speeltuinen 2018-2021	Econ.	Verv.	-	177	177	177	174
07D102	In stand houden bestaande gebouwenvoorrd	Specifiek locatiegebonden kosten 2020	Econ.	Verv.	-	-	-	315	-

	Omschrijving prestatie Bedragen x € 1.000	Omschrijving investering	Categorie investering	Soort investering	Bijdrage derden/ reserves	2018	2019	2020	2021
		Broekplein 3 scholen en gymzaal	Econ.	Verv.	-	2.046	-	-	-
		nader in te vullen vervangingsinvestering onderwijshuisvesting 2021	Econ.	Verv.	-	-	-	-	400
	Totaal programma 7				-	2.223	177	492	574

In het bovenstaande overzicht staan de investeringen zoals opgenomen in het investeringsplan 2018-2021. In paragraaf 4.2.2 Investeringsplan wordt de ontwikkeling van de kapitaallasten toegelicht en staat een overzicht met te vóóren kredieten.

Subsidies

	subsidiejaar 2017	subsidiejaar 2018
Subsidie saldo	0	0

Het volledige subsidie-overzicht is opgenomen in paragraaf 3.2.8 subsidies.

8

Cultuur, sport en recreatie